

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállal komik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Negyedévre . . . 1 < 05 >
Helyben házhoz hordva:
Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:
Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 > 50 >

NAGYVÁRAD, november 9

Püspök a vádlottak padján.

— Az erdélyi püspök elítélve. —

A német kulturharcz szomorú emlékü napjai jutnak eszünkbe arra a hirre, hogy Erdélynek hitvalló lelkű püspöke, Majláth Gusztáv gróf ma Komáromban, ahol három évi működése alatt annyi jót művelt, a vádlottak padján ült.

Nem festjük a falra a kulturharcz rémét, hiszen ez az eset nem az új törvények kifolyása. Ismeretes a dolog olvasóink előtt.

Majláth püspök még mint komáromi helyettes plébános átvett a róm. kath. egyházba egy év. ref. vallású leányt, aki még nem volt 18 éves. Két hónap hiányzott a törvényesen előírt korból. A káplán, ki a gróf megbízásából végezte ezt az ügyet, tévedésből elnézte ezt a két hónapot, a gróf pedig megbízott benne és jóhiszeműleg átvette a kath. egyházba az önkényt jelentkezőt, mielőtt ez betöltötte volna a törvényesen előírt kort.

Ennyiből áll a nagy krimen.

Természetes dolog, hogy Majláth gróf, mint hely. plébános felelős káplánja hibájáért. Nem is akart kitérni a felelősség alól. Nem lett volna nehéz kivinni, hogy a főrendiház megtagadja Majláth püspök kiadását. De maga a gróf-püspök kérte mentelmi jogának felfüggesztését s azért még püspök-társai sem mentek az ülésre, melyen Majláth mentelmi jogának felfüggesztését tárgyalták.

Két szempontból mégis sajnálatos a mai komáromi tárgyalás.

Sajnálatos azért, mert kétségbevonhatatlanul tanuskodik a protestáns vallású lelképásztoroknak lángoló gyűlöletéről a katolikus egyház és annak papjai ellen.

Az elkeresztelési hecczek alkalmával Bogisich cz. püspök kimutatta, hogy csak a főváros területén néhány év alatt ezernél többet kereszteltek el a protestánsok. Molnár apát pedig, aki körülbelül két tucat elmarasztaló ítéletet kapott az ugynevezett elkeresztelésekért, komáromi protestáns kollégáiról mégegyszer annyi esetet bizonyított be. De ennek dacára nem akadt Magyarországon kath. pap, aki e miatt protestáns pásztor valaha feljelentett volna. Annál több denúnciás akadt az ellentáborból. Pedig a reklamált »hívek« közül kettőt sem kaptak vissza.

Éppen ezt mutatja a komáromi eset is. Az a leány, akit tavaly átvett Majláth gróf, azóta elérte a törvényes kort, az ő áttérését meg nem történné tenni nem lehet. A feljelentésnek nem lehet tehát más indító oka, mint a bosszu és gyűlölet. És ez szomorú dolog. Kétszeresen az ma, mikor minden pozitív keresztény hitű embernek egyesülniök kellene a hitetlenség ellen.

Ezek a feljelentő pásztorok semmit sem tanultak és semmit sem felejtettek. Pedig az utóbbi évek alatt sokat tanulhattak volna. Néhány nappal ezelőtt a »Pester Lloyd« hasábjain azt konstataulta egy protestáns lelképásztor (Guggenberg Pál), hogy a protestánsoknak az új

rendkövetkeztében beállott veszteségeit számokban nem lehet kifejezni.

Más szempontból is sajnálatos a komáromi eset. A törvény előtt mindnyájan egyenlők vagyunk, jól tudjuk. De mégis nagy foku cinizmus kell hozzá, hogy ilyen csekélység miatt törvényelést állítsanak egy püspököt. Ne csodálkozzanak aztán, ha kivész a népből a tekintély iránt való tisztelet.

Majláth püspök maga kérte mentelmi jogának felfüggesztését, világos ebből, hogy a pertörlés iránt sem tett lépéseket. Evvel is megmutatta a törvény iránti tiszteletét.

A buzgó püspök el lett ítélve, megfizette a bírságot, — megnyugodott az ítéletben.

A kath. hívek szeretete és ragaszkodása nem lesz kisebb iránta.

A képviselőház állandó igazolási bizottsága Kubinyi Árpád elnöke alatt tartott mai ülésében vizsgálat alá vette Mülek Lajos Csongrád megye szegvári kerületében megválasztott képviselő megbízó levelét. A megbízó levélül szolgáló választási jegyzőkönyv ugytartalmára, mint kiállítására nézve megfelelően a törvény és házszabályok követelményeinek, a bizottság Mülek Lajost a kérvényezhetésre megszabott harmincznap fenntartásával igazolt képviselőnek jelentette ki s jelentésének a Ház elé terjesztésével Psik Lajost bizta meg.

Liberális hazafiság.

Az a tüntetés, a melyet a berlini Alldeutscher Verein az ausztriai németek mellett rendezni akart, elmaradt, mert a berlini rendőr-

A „TISZÁNTÚL“ TARCZAJA.

A barna madonna.

Mareo Praga után: MENDELÉNYI BÉLA.

— Mi történt, Mária? — kérdém tőle, — hisz te egészen oda vagy!

— O, a hőség! Oly elviselhetetlenül forró volt a nyár.

De anyja megmagyarázta a rejtélyt. A vőlegény egy közönséges gazember volt, a ki alig egy-két nappal az esküvő előtt faképnél hagyta a szegény leányt. Hogy miért tette azt, azt nem is sejtették. Meglehet, hogy egyszerűen ráunt az idyllre. Elég az hozzá, hogy egy szép napon csak azt hallották fellőve, hogy kihurcolkodott a házból; s azóta nem látták. Mária sokkal büszkébb volt, hogy sem utána járt, vagy kutatott volna; de nagy fájdalom vett erőt szívére.

— De nem veszik rajta észre, mennyire összeesett? — kérdé tőlünk az anya felindultan és aggodalommal.

Mi vigasztaltuk őt, a mint tudtuk:

— Az idő a legjobb orvos. Idővel meggyógyul majd a szíve, s azzal együtt visszatér régi egészsége is.

— Igen, ez az egyetlen, a miben én is reménykedtem, mert másképp — — jaj nekem! — és a szegény asszony eltakarta kezeivel arczát, mintha valami borzalmas látományt látott volna hirtelen.

Napok multak. Mária mindjobban összeesett.

A legkinosabban az hatott ránk, hogy láttuk, mikép rejtegeti szenvedését és fájdalmait anyja előtt, a ki előtt gondosan titkolta a szörnyű rombolást, a mi bensejében végbe ment. Védőpajzsát tettette, csak hogy anyja ne is sejtse semmit. Az anya nagyon gyakran ölébe vonta őt és szeretetteljes, aggódo tekintettel fürkészte arczvonásait. Ilyenkor Mária igyekezett, hogy selyem lágy fűrtjeivel betakarja arczát, nehogy anyja észrevegye mily jég hideg az arczbőre, — a mely már oly finom és átlátszó volt, hogy szinte keresztül fehérlett rajta a csont is.

— Hogy érzed magad, Mária?

— Jól, mama, én úgy látom, te azt képezed rólam, hogy bizony beteg vagyok. A legjobban érzem magamat, esküszöm neked.

És ilyenkor összeeséskolta anyját és valami ürügygel a másik szobába futott, hogy elrejtse könnyeit, melyeket az anyai gyöngédség csalt szeméibe. És ilyenkor az erőszakosan el-

fojtott köhögési roham borzasztó erővel kinozta őt.

Igy leptük meg én és nőm őt gyakran.

Egyik napon, ebéd után a szobánkba jött Mária — éppen szerepeinket tanulmányoztuk — és így szólt hozzám:

— Bácsikám, nem vinnének el ma este a színházba?

— A legnagyobb örömmel, gyermekem! Ez bizony nagy csoda. Hiszen soha sem akartál eljönni.

— A mama azt mondja szórakoznom kell egy kissé; én hát engedek óhajának. De vidám darabot adnak ma?

— Éppen mintha neked irták volna. És, mivel feleségem úgy sem szerepel ma, beülhetek ketten egy páholyba.

— De én látni akarom ám a szinpadot is! — Akármelyik felvonás közben feljöhetsz.

Este, a második felvonás után feleségem az öltözőbe jött és kérdé:

— Mit csinál Mária? Az egész estét a kuliszák ruögött akarja tölteni?

Megdöbbenve néztem feleségemre.

— Mária? Hát nem volt veled?

— Az első felvonás után idejött, hogy felkeressen téged.

— Miért nem kísérted őt ide?

THEA, RUM és THEA-SÜTEMÉNYEK;

továbbá mindennemű CSEMEGÉK

első kézből; nem bizományi raktár, nem lerakat;

a bizományos hasznát a n. é. közönségnek ajánlja fel

KÁDÁR JÁNOS,

FÜSZER-, BOR- és CSEMEGE-KERESKEDÉSE

NAGYVÁRADON.

ség egyszerűen eltöltötte Funk, Prade és Wolf osztrák reichsrathbeli képviselőknek a tüntető gyűlésen való részvételét, kijelentvén, hogy szükség esetén élni fog a nevezett képviselőkkel szemben kiutasítási jogával. Azzal indokolja ezt a rendőrség, hogy a nyelvkérdés kizárólag Ausztria belügye s visszatetszést kelte, ha ebbe a birodalmi németek beavatkozásának. Azonkívül súlyosan nyom a latban az a körülmény, hogy a három említett képviselő éppen az osztrák legszélső ellenzék tagja, a mi előreláthatólag azt eredményezné, hogy részvételük a gyűlés lefolyásának igen kellemtelen színezetet adna.

Ez a három képviselő a legvadabb liberális és a lehangosabban szoktak kiabálni, ha alkotmány, vagy jogsérelmet vélnek feltalálni. S ime ők, éppen ők, idegen államban akarnak pártot ütni hazájuk ellen s abban az idegen államban több törvény tisztelet van és kidobja őket. Ugyan mi nem fél el a liberális köpeny alá?!

Az olasz manőver.

A Menelikkal vívott harcz óta roppant vitézkednek az olaszok. Tudjuk, hogy a görög háboruban az olasz önkénytesek rohantak mindig legjobban előre, míg baj nem volt, hátra, mikor lőttek. Fel is oszlatták nemsokára a diszes légiót. Most is, mikor sok kunyorálás után fél ember öltö mulva végre rá szánja magát királyunk, hogy meglátogatja az olasz királyt, rögtön változik a hangjuk és nagyban követelőznek, politikai — legintimebb belügyük melletti tüntetésre kívánva fel használni az alig ki kunyorált látogatást.

Egyenesen Rómába parancsolták az olasz lapok királyunkat, hogy így tüntessen a pápa jogai ellen. Hanem erre a kiabálásra kezdett olyan féle válasz jönni, hogy inkább egy általában sehol sem teszi látogatását királyunk, mint Rómában.

Erre aztán nem üzennek hadat nekünk a követelőző olaszok, hanem egyszerűen kevesebbel elégesznek meg.

A »Popolo Romano« azt a kérdést veti föl, mikor lesz vége a Ferencz József császár és király olaszországi látogatása körül kifejtett vitának? Az osztrák és magyar uralkodó, írja az említett lap, aláírta a szerződést, a melylyel Olaszországnak területi épségét biz-

tosítja és így, ha személyes tekintetek közre nem játszanának, okvetlenül eljönne Rómába. De miután ily tekintetek forognak fönn és ezeket minden, logikusan gondolkodó, ép eszű embernek tudnia kell, a további vitakozás illetlen és helytelen. Ha Ferencz József Turinba jön, szívből üdvözlöi őt minden olasz.

Igy — így! a mai viszonyok között nagyon nagy szerénység illik az olaszokhoz.

ORSZAGGYULES

A képviselőház ülése.

Budapest, november 9.

A képviselőház mai ülésén Berzeviczy Albert elnökölt. Psik Lajos, az igazoló bizottság előadója bejelentette, hogy Mülek Lajos mandátumát rendben találta s ezt a 30 nap fentartásával végleg igazolta. Ezután megválasztották a delegációk tagjait.

A szabadelvű párt részéről rendes tagoknak: Andrásy Tivadar grófot, Berzeviczy Albertet, Csernátóny Lajost, Dániel Gábort, Dókus Ernőt, Falk Miksát, Fenyvessy Ferenczet, Festetich Andor grófot, Fluger Károlyt, Franciái Henriket, Gajáry Ödönt, Gyurkovich Györgyöt, Hegedüs Sándort, Hieronymi Károlyt, Klobusitzky Jánost, Láng Lajost, Lukács Bélát, Miklós Ödönt, Mohay Sándort, Münnich Aurélt, Nákó Kálmán grófot, Pavics Ármint, Pulszky Agostot, Rakovszky Gézá, Radó Kálmánt, Rosenberg Gyulát, Spevez Ferenczet, Szerb Györgyöt, Széll Kálmánt, Teleki Sándor grófot, Tisza István grófot, Tisza Kálmánt, Thorotzkay Miklós grófot, Tolnay Lajost és Urányi Imrét. Pótlagoknak: Adamovics Bélát, Herczeg Ferenczet, Kristóffy Józsefet, Lánzy Leót, Meltzl Oszkárt, Papp Gézá, Szabó Imrét, Szemere Attilát, Zay Miklóst és Zeyk Gábort.

A nemzeti párt részéről: Apponyi Albert gróf, Bolgár Ferencz, Horánszky Nándor és Zichy Jenő gróf; a néppárt részéről: Molnár János jelöltetett ki.

A delegátusok közül hatan új tagok, u. m. Dániel Gábor, Klobusitzky János, Molnár János, Miklós Ödön, Radó Kálmán és Rosenberg Gyula.

Az eredmény kihirdetése után Aidinger János, kit bíráló bizottsági tagnak választottak, letette az esküt. Elnök indítványozta, hogy holnap 1/1 órákor legyen ülés, hogy a főrendház izenetét meghallgassák.

Az Ugron—Kossuth párbaj.

— Távirati értesítés. —

A szentesi képviselő választás idején történt, hogy Ugron Gábor leutazott a kerületbe. Sima Ferencz mellett beszédet mondandó. Nagy sereg választó gyűlt össze ennek hallatára s Ugron lelkes hangú szónoklata közben megemlékezett a függetlenségi párt szakadásáról is, mire néhány Kossuth-párti hangosan elkialtotta magát: Eljen Kossuth Ferencz! Ugron ráfelelt: »Csak az éljenze, aki szereli az orozva támadó kutyát.« . . . Amikor Ugronnak e kijelentése Kossuth füleihez jutott, rögtön elküldte segédeit: Komjáthy Béla és Hentaller Lajos orsz. képviselőket. A segédek kardpárbajban állapodtak meg, amely múlt év november 7-én meg is történt az Avlow-féle vívóteremben s amelynél Kossuth könnyű sérülést szenvedett.

Kossuth és Ugron ma délelőtt ismét találkoztak a büntető törvényszék előtt, amely párvialdal vétsége miatt vonta őt felelősségre. A tárgyalást Czárán István kir. táblai bíró vezette; szavazóbírák: Schmiéd Albin és Halász Jenő. Az ügyészséget Chudovszky Géza kir. alügyész képviselte. Ugron védő nélkül, Kossuth Eötvös Bálint dr. ügyvéd kíséretében jelent meg.

Az általános kérdésekre nézve Ugron előadja, hogy a Székely-Udvarhely meletti Szombafalván született, 55 éves, róm. kath., nős, 3 gyermek apja. Párbaj-vétség miatt már egy ízben 3 napra el volt ítélve, a mely büntetést el is szenvedte. Kifejti, hogy ő, mint kihívott fél társadalmi állásánál fogva kénytelen volt megverekedni.

Kossuth Ferencz, budapesti születésű, 55 éves, ág. ev. vallású, özvegy, büntetve még nem volt. Előadja, hogy az Ugron használta kifejezések őt mélyen sértették s ezt másképpen nem orvosolhatta, minthogy sértőjét provokálta s megvívott vele.

Eötvös Bálint védő kérde Kossuth-tól, hogy milyen egészségi állapotban volt a párbaj idején.

Kossuth Ferencz elmondja, hogy a választási izgalmak őt beteggétették s csak a sértés súlyos volta indította őt arra, hogy rongált egészsége daczára is megverekedjék Ugronnal.

Envel a bizonyítási eljárás befejezést nyert. Chudovszky kir. alügyész kéri a törvényszéket, mondja ki mindkettőt vétkeknél párvialdal vétségében s alkalmazza Ugronra a btkv. 298. §-át, Kossuthra pedig a btkv. 296. §-át. Vegye Kossuthra nézve enyhítő körülményül, hogy büntetlen előéletű s hogy a választási izgalmak őt tényleg felhevítették; ellenben Ugronra nézve vegye súlyosító körülménynek, hogy párvialdal vétsége miatt már büntetve volt.

A törvényszék ítéletét rövid tanácskozás után Czárán elnök hirdette ki.

— Éppen akkor keresett fel Lombardo, hogy megbeszélje, hol találkozhatik velünk ma este. Ezért engedtem Máriát egyedül, de megmutattam neki az utat.

— Ide nem jött; nem láttam őt! — kiáltám aggodalommal.

Egymásra néztünk, ugyanegy gondolata támadt mindegyikünknek. A színpalak mögött, a kamrákban, mindenütt kerestük őt, kérdőzködtünk a kollegáknál, — semmi. Feleségem visszament a nézőtérre; összejárta a lépcsőházat, a folyosókat, a termeket. Majd a kapushoz fordultunk.

— Nem látott egy fiatal leányt? nyulánk, sovány termetű, fekete haju és így meg így volt öltözve.

— Igen. Az első felvonás után elhagyta a színházat.

Képzelted, mit éreztem akkor!

De most nem értünk rá sokat csevegni. Nőmhöz fordultam:

— Rajta légy, hogy mielőbb hazajuss! Ül kocsiba. De ne szólj az öreg asszonynak egy szót sem a dolgról. Mondd, hogy valamit otthon feledtél. Ha már otthon van, akkor jól van; de nem hiszem, hogy otthon legyen, — s ez esetben rögtön jöjj vissza és értesíts.

Gondolhatod, hogyan játszottam a harmadik felvonásban! — mialatt a hírnököt lestem-vártam. Minden szerénységgel nélkül mondatom, hogy oly keserves rosszul még nem

játszottam soha életemben. Hát még mikor feleségem visszatért, azzal a hírrel, hogy Mária nincs otthon.

Biztosra vettem, hogy a szerencsétlen leányka kötségbeesett lépésre szánta el magát, — kétségbeesetre és — utolsóra. És szegény, öreg, beteg anyja. Hogy legyen szíve hozzá visszatérni és megmondani neki mindent! De hát mit mondjak neki? Hogy Mária eltűnt? — S micsoda fájdalmat éreztem magam is, a ki oly benső szeretettel viseltem Mária iránt! Borzasztó módon nehezemre esett most a szerepem. Szerencsére rövid ideig volt már csak dolgom. Fölhangzott a taps és a kacagás.

Öltöző szobámba siettem és lerogytam egy székre. Mozdulni is alig volt erőm, s tanácsatlannal bámultam a levegőbe.

Egyszerre csak nyílik az ajtó, s bejön rajta Mária; félig felöltözve, kréta fehér arcczal, s haja rendetlenül csüngött arczába.

Atöleltem és magamhoz vontam őt. Azt se tudtam hirtelenében, megverjem-e, vagy megcsókoljam. Sem egyikhez sem másikhoz nem volt elég erőm.

— Mitt tettél? Mond, mi történt veled? Szólj már! — kiáltottam reá felindulva.

Ekkor zokogásba tört ki. Oly kínos, görcsös és kétségbeesett volt sirása, hogy lélekzete elfulladt. Gyöngéd teste minden ízében vonaglott.

— Beszélj! Óh! beszélj hát!

Hasztalan kiabáltam.

Várnunk kellett addig, míg a pusztító sírógörcs átviharzik rajta.

Konyakot adtam neki, egy székbe ültettem. Magam pedig a legnagyobb sietséggel mostam le arcomról a festéket, ledobtam a szakállt és parókat és felöltöttem kabátomat.

Végre megszólalt; karjait feleségem nyaka köré fűzve, töredelmesen susogta:

— Bocsásson meg!

Ekkor beretesztem öltözöm ajtaját, nehogy alkalmatlan látogató zavarjon bennünket és újra kérni kezdtem Máriát, hogy beszéljen el mindent.

O aztán elmondta a dolgot részletesen.

Megtudta, hogy ma este lesz a csábítóknak esküvője egy másikkal. A fájdalom, félelem, a megalázás és mardosó féltékenység csak egyre ösztökölték őt, hogy saját szemével meggyőződjék arról, vajjon igaz-e a szörnyű hír s hogy lássa azt a másikat. Hogy elmeheessen hazulról, arra éppen jó volt a színházba jöve-tel, mint ürügy. Innen azután megszökött. A városházába már későn jött. A lakodalmas kocsik már elmentek. Utánuk futott és elérte őket; a templomnál álltak már. Éppen akkor lépett ki az ifju pár a templomból. Mikor megpillantotta őket, ajultan összerogyott.

Midőn felocsudott, egy gyógyszerértárban találta magát, honnan éppen a kórházba akarták vinni.

A törvényszék *Ugron Gábort* a btkv. 298. §-ába, *Kossuth Ferenczet* pedig a btkv. 296. §-ába ütköző párvialdal vétségében vét-kesnek találta s ezért *Ugron Gábort* 8 napi, *Kossuth Ferenczet* 3 napi államfogházra ítélte s a bünygi költségek viselésében is elmarasztalta.

Az ítélet megokolása kiemeli, hogy a vádlottak 1896. nov. 7-én kardpárbajt vívtak, a melynél a másodrendű vádlottra nézve súlyosító körülménynek vette, hogy egy ízben már 3 napra el volt ítélve párbaj miatt; másodrendű vádlottra nézve enyhítő körülménynek vette büntetlen előéletét.

Az ítéletben a vádlottak és az ügyész is megnyugodtak; tehát az ítélet jogerős.

Chudovszky alügyész kéri a törvényszéket, irjon felterjesztést a képviselőházhoz, hogy *Kossuth Ferenczet* ad a ki.

A törvényszék ebben az értelemben határozott.

Nagyvárad város közügyei.

A holnapi közgyűlés tárgysorozata.

Élénk, zajos közgyűlésre van kilátásunk holnap délutánra. Nem egy kérdés bizonyára olyan vonzerőt gyakorol a városatyákra, hogy a tárgyaló-terem nagyon is szűk lesz, ha még oda számítjuk a kíváncsiak és kortések seregét, akik biztosan ott lesznek a teremben és a folyosón, hogy egyik másik pályázó részére megnyerjék a voksokat.

A legnagyobb harc a betöltendő állásoknál lesz. Annyi a pályázó, hogy komoly gondot ad a városatyáknak, kik lennének legméltóbbak a hivatalokra.

A másik kérdés, amelynek két táborra oszlik a törvényhatóság, a jövő évi szinidény ügye. Ugy *Bölony Józsefnek*, mint *Leszka* *Andrásnak* erős pártja van s azt lehet mondani, hogy itt nem is a szintársulatról, hanem a két pályázó személyéről van szó.

A közgyűlés tárgysorozata különben a következő:

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának folyó évi november hó 11-én, esetleg következő napján, mindenkor d. u. 3 órakor a városháza tanácstermében kezdődő rendes közgyűlésen következő ügyek kerülnek tárgyalás alá:

1. Polgármesteri havi jelentés.
2. A honvédelmi miniszter köszönő leirata a katonai alapítványok tárgyában.

3. A másod osztályu aljegyzői s esetleg ezen állás betöltéséből folyólag üresedésbe jöhető I-ső osztályu fogalmazói, továbbá egy II-od oszt. fogalmazói állás betöltése.

4. Egy II-od oszt. fogalmazói állás betöltése.
5. Három III. oszt. számtizati állás betöltése.
6. Két irtóki állás betöltése.
7. Egy közigazgatási végrehajtói állás betöltése.

8. A tanács előterjesztése a Szegény gyermek kórház-alap ügyében.

9. Ugyanannak előterjesztése *Verebi András* és társai közterátengedés iránti kérvényük tárgyában.

10. Ugyanannak előterjesztése a honvéd-lovaság részére építendő laktanyára vonatkozólag.

11. Jelentés a jövő évi nyári szinidényre adandó játszási engedély tárgyában.

12. A tanács előterjesztése a kereskedelmi s iparkamara kérvénye kapcsán a Szt.-László-téri vasár. és ünnepnap piacok idejének tárgyában.

13. U. annak javaslata a köztemető nagyobbítása illetve rendezése ügyében.

14. U. annak előterjesztése az iskolai parallel-osztályok felállítására s a szükséges tanerők alkalmazása tárgyában.

15. U. annak előterjesztése az izraelita hitközség utczavonal megállapítás iránti kérvénye tárgyában.

16. U. annak előterjesztése *Csordacsics Ferencz* építő mester eddigi fizetésének, mint személyes pótléknak a jövő év végéig leendő megállapítása iránt.

17. A bíráló választmány jelentése a legtöbb adófizetők névjegyzéke, illetve a *Knapp Ferencz* elhunyt folytán megürült egy törvényhatósági bizottsági tagsági hely betöltése iránt.

18. *Trippa István* — *Zseleszkó Sztoján* és *Jenes Nikolai*, *Vass György*, *Gulyás János* és *Kotlacsak Jakab*, *Knapp Sándor*, *Magyar János*, *Guttman Albert* földberleti szerződésük.

19. A nyugdíj bizottság előterjesztése *Ellenes István* ezimzetes rendőrtizedes nyugdíjazása ügyében.

20. U. annak előterjesztése özv. *Kollmann Adolfné* részére kiadandó járulékok tárgyában.

21. Polgármester előterjesztése az esküdtek szolgálati lajstromának össze állítására kiküldendő bizottság tárgyában.

22. Dr. *Steiner Benő* egyetemes orvos tudori oklevele.

Miről midőn a törvényhatósági bizottság t. tagjait értesíteni szerencsém van, egyszersmind tudatom, hogy a közgyűlési tárgyak a közgyűlést megelőző napon a város tanács termében kitéve lesznek s bárki által megtekinthetők.

Nagyvárad, 1897. november 10.

Rácz Mihály,
főjegyző.

A kanyaró járvány Nagyváradon.

— A közegészségügyi bizottság ülése. —

Az elmúlt hónapban észlelték az orvosok, hogy a Réten a kanyaró járvány fellépett. A Szent-Vincze intézetben 10 beteg volt, azonkívül a városrész különböző helyein szintén 10 kanyaró beteget ápoltak az orvosok. Minden valószínűség azt látszik igazolni, hogy a betegséget behurczolták az intézetbe.

Az elmúlt október hónap 26-án a közegészségügyi bizottság kimondotta, hogy a Szent-Vincze intézetet 14 napra bezárattja s kellő fertőtlenítést rendeli el.

A betegség az intézetben szünetel, amennyiben újabb betegedések nem fordultak elő, s az előbbeni megbetegültek nagy része túl van a veszélyen.

Az eddigi megbetegedések különben az egész városban enyhe lefolyásuak voltak, s bár halálozást nem okozott, folyton terjedőben van, úgy, hogy a kanyaró járványszerű fellépését már el nem kerülheti Nagyvárad.

Ennél nagyobb gondot okoz azonban az orvosoknak az a körülmény, hogy skarlát felléptét már több esetben konstatálták, sőt egy gyermek tegnap reggel meg is halt e betegségben.

A közegészségügyi bizottság tegnap délután gyűlést tartott a városházán.

A polgármester elnöklete alatt jelen voltak: dr. *Baróthy Ákos*, dr. *Grósz Albert*, *Guttman József*, dr. *Munk Béla*, *Komlóssy József*, dr. *Vári Szabó Béla*, dr. *Berkovits Miklós*, *Némethy Károly*, dr. *Kornstein Lajos*, dr. *Döry Ferencz*, dr. *Papp Oszkár* ezredorvos és dr. *Kutiák Ágoston*.

Dr. *Baróthy Ákos* tb. főorvos előterjesztette jelentését a kanyaró megbetegedésekről. Eszerint október 26-án, mikor a szakbizottság ülést tartott, 20 kanyaró beteg volt a városban és pedig 10 a Szent-Vincze intézetben s 10 a lakosság között. Október 26-tól november 7-ig megbetegedett 1 nő és 28 gyermek kanyaróban. Ebbe be van számítva a Szent-Vincze intézetben megbetegedett 6 gyermek. Jelenleg a Szt.-Vincze intézetben még 4 beteg van, de ezek is javuló felben. A többi meggyógyult. Az egész város területén összesen 1 nő és 24 gyermek beteg ez idő szerint. Halálozást a betegség egy esetben sem okozott.

A tb. főorvos véleményezi, hogy a Szent-Vincze-intézetből a gymnasiumba járó gyermekek látogathassák az iskolát s az intézetben levő polgári iskola megnyitassék. Az elemi iskola, óvoda és bölcsőde pedig továbbra is legyen zárva.

Ő azonban megköszönte a jó emberek fáradozását, megnyugtatta őket hogy már semmi baja s egyenest a színházba sietett.

És akkor térdre hullva könyörgött, hogy bocsásunk meg neki s ne szóljunk semmit anyjának. — Maga volt az élő fájdalom, amint esengve ránk emelte könnyben uszó szép szemét.

Barátom, ha ezer évig élek; sem felejtem el soha ezt a jelenetet!

Összefacsarodott a szívem, mikor a letört virágra néztem.

Szegény kis madár!

Láttam, mint zuzta össze szívét a rettenetes fájdalom. — — — — — A gyilkos szerelem. — — — — —

Sokáig nem bírta már ki.

Másnap reggel már nagyon oda volt, de azért felkelt, mintha semmi sem történt volna. Hisz anyjának még sejtienie sem volt szabad, hogy mi történt. És ki vezette volna a háztartást, ha Mária ágyban marad?

És hiszed-e? Az angyali teremtség már kora hajnalban bejött hozzánk. Anyja még aludt. És pirositót kért tőlem, nehogy anyjának feltűnjék, mily halvány. Alig tudott a lábán állani.

Elszorult szívvel tettem eleget kérésének. Ő azután művészileg kipirosítva arcát, halk hangon pajkos dalt dudolva elhagyta szobánkat.

A dal szinte megfagyasztotta véretem.

S az öreg asszony nem látott, nem vett észre semmit, s egészen felvidult.

— Hallja? — fordult hozzám, — milyen jókedve van ma Máriának? Mégis csak jót tett neki, hogy egyszer már kinnt is volt az utcán. Üdőbb lett az arca is. Ugy-e?

Becsületemre gondom, nem volt annyi bátorságom, hogy feleljek neki, — pedig komédiás vagyok.

Következő nap reggel, — alig pirkaadt még — Mária újra bekopogtatott hozzám.

Teremtő Isten! hogy nézett ki!

— Bácsikám, — mondá enyelegve, — megint egy kis pirosító kéne!

— Nem, gyermekem, — mondám, — ez nem tarthat így tovább! Te beteg vagy s neked az ágyban a helyed. Orvost hívok!

— Szó sines róla; semmi bajom nincs. Hiszen egészséges vagyok. Hogy egy kissé halvány vagyok, annak a tegnapi izzalom az oka. De másképp nincs hiba.

Aztán szeretetre méltó mosolylyal újra kérti kezdett:

— Jöjjön, legyen olyan jó, — — egy kis pirositót — — a mamának — — hogy meg ne ijedjen szegény!

Nem állhattam ellent. A tükör elé vezettem hát őt és kezembe vettem a pirosító krétát. Egy pillanatig elgondolkodtam.

Eszembe jutott, hogy ime: a pirosító, a mi fő kellékünk, a mely arra való, hogy felvidítsuk esténként a publikumot, most arra kell, hogy a halál csókjától fohér arczra életet hazudjon és elámitson egy szegény beteg anyát. És még mink akarunk komédiázni! — —

Amint ily kínzó gondolatok hatása alatt lágyan arcához dörzsöltem a prositót, hirtelen láttam, hogy szemei lecsukódnak és össze roskad. Alig tudtam elkapni és feltartani. Ágyba fektettük.

Magához tért, de ütere oly gyöngén vert, már, hogy alig éreztük. Hideg veríték lepte be halántékait.

A mi ezután következett, azt én már nem tudom elmondani.

A szegény tehetetlen anyát, oda kellett vinnünk gyermeke ágyához és támogatnunk.

Keserves könnyek között csókoltatta Mária, kétségbe esetten kiáltozta nevét — és, miután nem tudtuk őt már tartani, oda kellett fektetnünk — mert ezt követelte — haladó leánya mellé, az ágyba. Micsoda hosszú, kínos halálküzdelem volt ez! S ekkor erőt vett Mária a delirum és folyton Gusztáv nevét kiabálta, a gazembert, a ki mindennek oka volt.

Szívtépő volt a szegény anyának keserű fájdalma, midőn látta, hogy szerencsétlen leánya utolsó percében is a gaz csábítót szereti s őt nem is veszi észre.

A főorvos jelentését és véleményes javaslatát elfogadták azzal, hogy a tanerők felhívásának, miszerint a gyermekeket figyelemmel kísérik s mielőtt gyanus megbetegüléseket észlelnék, azonnal tegyenek jelentést.

A tárgyalás során felmerült, hogy a járványkórházban két skarlát beteget ápolnak, kik közül az egyik tegnap reggel meghalt, a másik ápolás alatt áll. A városban is konstatáltak egy skarlát beteget.

A magyar »Pantheon« eszméjéhez.

Móttó: Csak a törpe nép felejtethet és nagyságot, Csak elfajult kor bős elődöket, — A lelkes eljár ősei sírjához S a régi fényét gyújt új szövétnéket; S ha a jelennek halványul sugára: A régi fény ragyog fel honára...

Istenben boldogult G ö n d ö e s Benedek pusztaszeri apát, gyulai plebános, 1883-ban igen szép munkát adott ki, melyben pompás eszméket fejteget, melyek megvalósítása által igazán méltóan ülhethet meg a magyar nemzet ezredéves fennállásának emlékkünnepét.

A munka első részének tervei idejét mult tanácsok. A régi pusztaszeri templomot kívánta restaurálni, parkirozni környékét s itt tartatni fénypontját a millennárius ünnepélynek — ez nem így történt.

A másik részben a pantheonról ír. Ma erősen hódít ez az eszme az »O r s z á g o s N e m z e t i S z ö v e t s é g« nevében, a képviselőházhoz benyújtott memorandum nyomán, hadd szóljon tehát érdekében a megboldogult apát, ki annyira szívvel viselte ezt az eszmét. 1883-ban így írt a hazaszerető lelkes főpap:

»Mi lenne legméltóbb, legmagasztosabb, legmaradandóbb becsü emléke Magyarország állami fennléte évezredes évfordulójának? ... egy — hazánk legnagyobbainak emelendő dicsőség csarnoka, egy magyar Pantheon, — melyet a nemzet közös templomává szentelne fel a hazaszeretet, hol az utókor és a jövő nemzedék lélekemelő lelkesedéssel tanulja azok nevét ismerni, nemes tetteiket s életök dicső munkáit szeretni, becsülni és magasztos példájokat tőle telhetőleg követni mindazon nagy szellemeknek, a kik egy évezreden át, mint kortársaik között a legkitünőbbek, dicsőséget szereztek a magyar névnek, s nagygyá, dicsővé, boldoggá tenni segíték a hazát.

A világ legműveltebb nemzetei elfogadták, s többnyire már meg is valósíták ez eszmét, — a francia, az angol, a német nép, nemzeti büszkeséggel eltelve mutat, a nagyjainak emlékét együttesen megdicsőítő nagyszerű csarnokra; ám kövesük mi is e nagy nemzetek példáját, — hisz ezek története sem mutathat fel fényesebb korszakokat, dicsőbb alakokat, mint a magyar nemzeté! — s a lángelkű költő, — a kinek neve és örökszépségü

A végső lehetet előtt még egyszer fölnyitottak szeméi. Azok a gyönyörű szemek!

Tiszta öntudattal tekintett körül, fel akart emelkedni, hogy megcsókolja anyját, de már nem volt annyi ereje.

— Anyáskám, drága jó anyám, — susogta, — már jobban vagyok, nincs már semmi baj! Ne sirj, édes anyám, ne sirj hát!

Aztán hozzám fordult.

— Győzd meg őt, bácsikám, nyugtasd meg a felől, hogy már nincsen semmi bajom. Légy rajta, hogy a mama megint nevéssen, — hisz annyiszor felvidítottál már bennünket!

És ezzel az utolsó óhajával ki is lehelte lelkét.

***

A baj nem jár egyedül. Szegény öreg aszszonyra keservebb csapás volt leánya elvesztésénél az, hogy életben maradt. Kórházba vitték.

S őn, valahányszor Milanóba kerülök, soha sem mulasztom el, hogy fel ne keressem őt.

Mindig valami süteményt vagy gyümölcsöt viszek ilyenkor neki és elbeszélgetünk Máriáról. — Mindig nehéz szívvel és elkomorodva távozik tőle.

Ha majd egyszer újra a kórházba megyek és ott azzal fogadnak, hogy a szegény öreg már elhunyt, — akkor talán majd én sem zúgolodom többé az Isten ellen.

művei az egész világon ismertté tévék őt és a magyar nevet, — igazán éneklé a hazaszeretetet szent lelkesedésével:

»Óh nagy volt hajdan a magyar,
Nagy volt hatalma, birtoka,
Magyar tenger vizében hunyt le
Észak, kelet, dél csillaga.
Hazám dicső nagy ősei,
Ti földet rázó viharok,
Ti egykor a porba omlott
Európa fölött tombolatok! ...

Az a kislelkű kifogás, hogy mi magyarok szegény és kis nemzet vagyunk, melynek nincs ereje ily nagyszerű műalkotásra: ne tántorítson el, ne verjen le egyikünket sem, mert ha a nemzet együtt érez, egyet akar: úgy bámulatos nagy tettekre, esodákra lesz képes. — Hiszen könnyen találhatunk erre is, örökké élő dicső példát, hazánk történetében!

Tehát csak akarni és tenni kell, s nemesak lelkesülni, de áldozni is: akkor ezélt érünk bizonyosan.

A mi az alkotandó magyar Pantheon helyét illeti: erre legalkalmasabb, legszebb, legfényesebb helyül kínálkozik, az első magyar vértanu vértől áztatott és róla nevezett Gellérthegy.

Mintha a természet is arra alkotta volna, hogy a nemzet dicsőség-csarnokát viselje sziklaormain!

Akkor lesz igazán páratlan a világon Budapest Dunapartja, — egyik oldalán a folyvást szépülő, rohamosan emelkedő fiatal világvárossal, — másik oldalán a komolyan és merészen emelkedő ősi sziklabereczel, mely mint pont a sorok végén zárja be a budai hegyeket, — tetején a nemzet nagyjainak dicsőség-csarnokával, melyre büszke lelkesedéssel tekint egy ország szeme, — s szemközt vele a királyi várpalotával, melynek legfőbb biztonsága: a fölket apostoli Királya iránt rajongó szeretettel ragaszkodó nemzet igaz hűsége. — Egymáshoz méltó nemes szomszédok lesznek, ott szemben egymással a Pantheon és a királyi palota, mint egymást kiegészítő részei Magyarország nagyságának, dicsőségének.

Az, hogy a Gellérthegy jelenleg hadi czélokra alkalmaztatik: nem lehet akadály a Pantheon e helyen való felállításának.

Mi célra való a Gellérthegyen az erdő? — Külellenség ellen meg nem véd, arra pedig még csak gondolni is vérfagyasztó, hogy gyilkos ágyui a gyönyörű főváros, az ország szive, szemefénye, büszkesége rombadöntésére, védtelen népének legyilkolására onták valaha ádáz tűzöket! ... nem! — ez nem történhet meg soha! — Magyarország alkotmányos Királyának soha nem volt és soha nem lesz szüksége arra, hogy hű népe féljen hatalmától, mert a félelemnél erősebb és biztosabb paizs a szeretet; s ez ország milliói, felséges Királyuk személyében nem a leghatalmasabb Uralkodót, hanem a legkegyelmesebb Atyát tekintik, — s épen jelenleg dicsőségesen uralkodó felséges Királyunk az; a kinek Magyarország három század óta nem volt a trónon igazabb barátja, őszintébb jóakarója.

Ma már elesik az ok az aggodásra. A ezit adellát át adta a király bizalma a nemzetnek. Nem a jog, vagy az erőszak, de a jelzett kölcsönös szeretet pusztította el.

Nincs mit gondolkozni a terv felett. Kezdjék el az illetékesek a gyűjtést, erre szívesen fizetjük az adót, ennyit meg érdemelnek nagy őseink, ennyivel tartozunk saját becsületünknek is.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

November 11. Városi közgyűlés, d. u. 3 órákor.
November 13. A »Biharmegyei Nőegylet« közgyűlése a Zöldfában.
November 13. Jogász táncestély a Zöldfában.
November 14. A v.-velencei »Gazdakör« mulatsága.
November 14. D. e. 11—12-ig felolvasás iparosok részére Ragány János és dr. Váradai Zsigmond.
November 15. Igazolól választmányi ülés a vármegyeházán, d. e. 10 órákor.
November 18. A »Biharmegyei Nőegylet« hangversenye és táncestélye a Sasban.
November 21. Városatyaválasztás V.-Olaszi városrészben.
November 21. D. e. 11—12-ig felolvasás iparosok részére dr. Türr Lajos.
November 28. D. e. 11—12-ig felolvasás iparosok részére dr. Tóth Mihály.
November 28. A Szigligeti-társaság felolvasó ülése, d. e. 11 órákor a jogakadémián.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlaub park) nyitva minden vásár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 kr-ért. Kedden és csüförtökön d. u. 3—5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* Autonomiai képviselőink Budapesten.

Dr. H o v á n y i Gyula, jogakadémiai tanár, a váradai I. kerületnek autonomiai kongresszusi képviselője, ma utazik fel a fővárosba, hogy részt vegyen a kongresszus megnyitására. A fiatal, ambiciózus tudós alaposan áttanulmányozta az autonomia kérdésének ugyancsak bő irodalmát, hogy minden tekintetben tájékozva legyen a felmerülő vitás dolgokról. Jogosan hisszük azért, hogy méltóan fogja kerületünket képviselni abban az illustis testületben. — A papság képviselője dr. K a r s c h Lollion, a tudós és lelkes derecskei plebános szintén ma fog felutazni a kongresszusra. Működésük elé a legszebb reményekkel nézünk s figyelemmel fogjuk kísérni működésüket, melyre Isten áldását kívánjuk!

* Ülés a vármegyén.

Biharmegye igazolól választmánya november hó 15-én délelőtt 10 órákor ülést tart a vármegyeház kistermében.

* A honvédhuszár laktanya építése.

Mint biztos forrásból értesülünk, a Nagyvárad városa által építendő honvédhuszár laktanya terveit a honvédtanár már helyben hagyta s a napokban leérkezik a városhoz. Az építésre kiírt pályázatnál, mint irtuk, a legelőnyösebb pályázatot S z t a r i l l Ferencz jó nevű építőmester adta be, amennyiben az előirányzat 272,000 frt építési összegből 11 és fél százalékot engedett. A városi tanács, a pályázat eredményéhez képest javasolni fogja a törvényhatóságnak, hogy az építkezést S z t a r i l l Ferencznek adja ki. — Terve van véve, hogy a honvédelmi miniszter nagyobb szabásu honvéd kórházat állít fel és épített a közeljövőben Nagyváradon.

* Tanárváltozás a főgymnasiumban. A főgymnasium tanári karában újabb változás állott be, a mennyiben B e k e Boldizsár tanárt a jászvári Preleatus áthelyezte s helyébe T ó t h Albint rendelte, a ki a helybeli gymnasiumban már a mult évben tanított.

* Városi választások. A városnál ujonnan rendszeresített állásokra beérkezett pályázatokról a tegnapi tanács ülésen megtörtént már az első döntés. Tegnapi állapotodott meg ugyanis a tanács, hogy kik mellett foglal majd állást. A tanács ez ülése titkos ülés volt és nem is lehet egészen bizonyos az értesülésünk. Annyi azonban tény, hogy különösen a II.-od aljegyzői állásnál, élénk vita fejlődött ki a fölött, hogy ki mellé álljon a tanács. Az ez állásra pályázók egyike, I s t v á n f f y István biharmegyei közigyakornok ugyanis visszalépett, illetve az aljegyzői állás helyett az I. osztályu fogalmazói állásra jelentette be pályázatát. — Maradt tehát ezen állásra három pályázó: S z ü t s Dezső I. o. fogalmazó, S z ö k e András I. o. fogalmazó és E r t s e y Péter törvényszéki joggyakornok.

Hosszas vita után megállapodott a tanács, hogy függőben tartja az állás foglalást S z ü t s Dezső mellett, illetve S z ö k e András mellett. — Tény az, hogy az abszolút-többség itt S z ü t s-é.

Kevesebb vitával határoztak a számtiszt jelöltek fölött. Valószínűleg a tanács jelöltjei ifj. F e k e t e László, ifj. B e z l a n o v i t s Nándor és K l e m e n s z Péter honvédörmmester lesznek.

Az irnoki állásra pályázók közül S z é c s i Dénes mellett foglalt a tanács állást.

Közigazgatási végrehajtónak S z e n d i Kálmánt jelölték.

Hogy tényleg a felsoroltak részére dől-e majd el kedvezően a 11-iki választás, az még természetesen nyílt kérdés ma.

Bizonyos azonban, hogy a kit a tanács vállal el a maga emberének, annak nincs vesztett ügye, s jóval több kilátása lehet a sikerekre, mint vetélytársainak.

Ugyanez alkalomból megemlítjük azt is, hogy a szabadelvű párt ma délután 5 órakor szintén gyűlést tart; a hol megállapodnak a 11-iki választások alkalmával tanusítandó magatartásra nézve, általánosságban és különösen.

Bizony, készül a sütet, erősen készül. Keze-fogója is akad, szép számmal; — hanem hát majd a ki beleharap, az lesz a nap hőse mégis csak.

* **V. H. O. Sz.** A vidéki hírlapírók szövetségének buzgó pénztárosa Láng József a szövetség tegnapi ülésén számolt le a helyi bizottság jövedelméről és vagyoni állapotáról a következőkben:

Az Elektra-előadás zárszámadása. Bevétel; Belépti jegyekből 1945 frt 50 kr, felülfizetések-ből 97 frt 50 kr. értékesített anyagból 60 frt, összesen 2103 frt.

Kiadás: Előleges költségek 90 frt 39 kr. színpad és nézőtér építése 744 frt 77 kr, előadó és színházi személyzet 156 frt, egyéb költségek 693 frt 50 kr, összesen 1684 frt 75 kr.

Tiszta haszon: 418 frt 25 kr, a mely összegből a Mátyás-szobor javára 150 frtot, a V. H. O. Sz. javára 261 frt 25 krt küldött a helyi bizottság.

A pénztáros zárszámadása. Bevétel: 1897. jan. 1-től 1897. október 25-éig: Tagoktól 406 frt, Eleven Újság jövedelme febr. 24-én 1498 frt 40 kr, gyermek-előadás jövedelme jul. 17-én 354 frt 25 kr, Elektra-előadás jövedelme aug. 15-én 2103 frt. Összesen 4361 frt 65 kr.

Kiadás: Kezelési költségek 13 frt 85 kr., az Eleven Újság költsége 474 frt 22 kr, a gyermek-előadás költsége 314 frt 25 kr, az Elektra-előadás költsége 1834 frt 75 kr; összesen 2636 frt 67 kr.

Egyenleg maradvány, a központba Szegedre elüldve 1725 frt 58 kr.

A számvizsgáló bizottság jelentése alapján úgy az elnökek, mint a pénztárosnak megadták a felmentvényt. Láng Józsefnek, a ki állásáról lemondott, buzgóságáért jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak.

Végül a nagyvárad hírlapírók ez uton fejezik ki hálás köszönetüket mindazoknak, a kik a szövetség ügyének érdekében támogatták őket és pártfogásukkal, felülfizetésükkel lehetővé tették, hogy olyan anyagi eredménnyel dicsekedhetnek, a melyhez hasonló egy város hírlapírói sem tudnak felmutatni.

* **Városatyá-választás.** Néhai K n a p p Ferenc halálával a városi törvényhatóságban megüresedett egy bizottsági tagsági hely. K n a p p Ferencet Várad-Olasziban választották városatyának s így az a városrészt fog egy tagot választani és pedig november hó 21-én, a kisvárosházánál.

* **Ezeröttszáz éves jubileum.** P a n n o n h a l m á n, az osmonostorban november 11-én ezeröttszáz esztendő jubileumot ünnekel: évfordulóját szent M á r t o n hitvalló püspök, a főapátság védőszentje halálának. A bencések főapátja a pannoniai származású szent ünnepe alkalmából pásztorlevelet bocsátott ki, melyben a nap jelentőségéről szólván, a következő adatokkal vazolja szent Márton életét:

Szent Márton 316-ban született Szabariában, Pannoniának ama helyén, a hol most Szentmárton város és Ravazd község terül el. Édes apja római ezredes volt, azért a fiát már tizenöt esztendő korában a lovassághoz osztották be. Mint katona, Galliába került és sok jót tett a szegényekkel. Egy alkalommal Amiens város kapujában kettéhasította köpönyegjét, hogy egyik felével egy didergő koldust takarjon be. Pogány vallását tizennyolcz éves korában hagyta el, megkeresztelték Két évvel később kilépett a katonaságból, hogy az egyháznak szentelje életét. Szent Hilárius Poitiers püspöke ismervén Márton érdemeit, diákonná akarta szentelni, de Márton alázatosságából az alsóbb rendek második fokát kérte. Pannoniába utazván, megtérítette édesanyját. Sokat küzdött a gall eretnekekkel, az arianusokkal. Ligu y e b e n megalapította az első franciaországi szerzetesrendet. Apostoli munkájáért Tours város püspöké választotta, de Mártont csak erőszakkal

birták rá kolostorának elhagyására. Sok esoda fűződik életéhez. Egyszer — mondja a legenda — két halottat feltámasztott imádságával. A pogányság megtérítésében sokat fáradozott. Egy alkalommal leromboltatta egyik város pogánytemplomát; ki akarta vágatni szent fájukat is, de a pogányok csak akkor egyeztek ebbe, a mikor a püspök kijelentette, hogy ama helyen fog állani a merre a fa dül. Megkötözték Mártont s a pogányok a kijelölt helyre vitték. A fa már-már rádült a püspökre, a mikor hirtelen az ellenkező oldalon csapódott a földre. A pogányok látván a csodát, megtértek. Maximus császáraál többször volt Trierben, hogy a szerencsétlenek sorsán segítsen. A császár ilyenkor ebédre hívta és jobbjára ültette. Huszonhat esztendeig volt püspök. A nyolczvenesztendő aggyastán a keresztény hit hirdetése közben halt meg. Candes-ben a szentegyházból kijövet összeesett. Kivánságára a szentek szentjében hamuval behintett szörzsákra fektették, s azon halt meg néhány nappal később.

Végül elmondja a főapát, hogy szent Márton ünnepét Pannonhalmán november 11-én reggel az összes harangok meghuzásával kezdik, s aznap, továbbá 12-én és 13-án lesznek fényes templomi ünnepek. A főapátsági egyházkerület összes plébániáin pedig november 14-én, vasárnap tartják szent Márton ünnepét.

* **A színház pályázók és a tanács.** Nagy forrongást okozott a városatyák között a jövő évi nagyvárad színi évad kérdése. Már évek óta heves küzdelem folyik minden télen annak a kérdésnek az eldöntésénél, hogy kinek a színtársulata tartsa lefoglalva a fabódét. A mostani két pályázó: B ö l ö n y József és L e s z k a y András kérvénye a városi tanács tegnapi ülésén szóba jött s akként határoztak, hogy minden javaslat nélkül terjesztik a pályázatokat a csütörtöki közgyűlés elé.

* **A városi építész személyes pótléka.** C s o r d a c s i c s Ferenc városi építész Nagyvárad városa 3 évre alkalmazta évi 1500 frt fizetéssel. Nemrég a főispán az ujonnan rendszerezett városi építész állásra nevezte ki Csordacsics Ferencet, de ez állásra csak 1200 frt évi fizetés van megállapítva, s így a 3 évből még hátralevő egy évre elveszténé a 300 frtot. Kérelmére a tanács javasolni fogja a közgyűlésnek, hogy a jövő évre mint személyes pótlékot, adja meg a törvényhatóság Csordacsics Ferencnek a 300 forintot.

* **Lovassy Andor lemondása.** A »Vidéki Hírlapírók Országos Szövetsége« nagyvárad kerületének tegnapi ülésén mondott le Lovassy Andor elnöki tisztéről. Fáj neki — ugymond — a válás, nehezére esik itthagyni azokat, a kik mindenkor hű fegyvertársai voltak és válllvetve működtek abban, hogy a »V. H. O. Sz.« virágozzék. A támogatásért köszönetet mondva mikor az elnöki tisztet leteszi, igéri hogy bármi legyen is a sors könyvébe beírva és bármennyire távol essünk is egymástól ő nem feledi el soha és mindenkor örömmel tér vissza azok körébe, kik őt mindenha megértették és vele együtt dolgoztak. (Eljenzés.)

Halász Lajos: Nem lep ugyan meg bennünket, a lemondás, el voltunk reá készülve és mégis nagyon fáj nekünk válni attól, a ki a mi választmányunknak nemesak elnöke, de legszebb gyöngye és koronája volt; a kinek köszönhető az, hogy a V. H. O. Sz. nagyvárad választmánya az elmúlt rövid idő alatt olyan kedvező eredményeket tudott felmutatni, minőt egyetlen más vidéki város sem. Indítványozza, hogy Lovassy Andort a választmány tekintettel a V. H. O. Sz. felvirágoztatása érdekében kifejtett föltötte buzgó munkásságáért, díszelnékek válassza meg. (Lelkes eljenzés.)

Fehér Dezső szól az indítványhoz. Ugy tudja, hogy a V. H. O. Sz. alapszabályai nem tudnak a díszelnékről, de ez éppen nem aka-

dályozhat bennünket abban, hogy Lovassy Andor iránt érzett elismerésünk és szeretetünknek a formákhoz nem kötött alakban adjunk kifejezést. Ez a választás mely egyrészt kifejezése a mi nagy szeretetünknek, egyuttal állandó kapcsolat lesz közöttünk és Lovassy Andor között.

A választmány e beszéd után nagy lelkesedéssel Lovassy Andort egyhangulag megválasztja díszelnökévé.

Lovassy Andort kellemesen lepi meg a nem várt kitüntetés, a választást örömmel elfogadja, mert ő sem akar a szövetségtől elszakadni.

* **A vasárnapi árulás a Kis-piaczon.** A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara az iránt kereste meg egyik teljes üléséből kifolyólag Nagyvárad város törvényhatóságát, hogy a Szent László-téren vasárnaponként a piaci árulás ne délelőtt 9 óráig, hanem 11 óráig engedélyeztessék. A főkapitány véleményének meghallgatása után a tanács olyan értelmű javaslatot terjeszt a csütörtöki közgyűlés elé, hogy az eddigi szokás továbbra is tartassék fenn.

* **Az iraelita nőgyelet jótékony sága.** Az iraelita nőgyelet mint minden évben, úgy az idén is a szegénysorsu tanulókat felruházta. A ruhák kiosztása szombaton d. u. 3 órakor lesz az ujonnan feléptült polgári fiúiskolában, a mikor is h e t v e n szegény leány fog kapni ruházatot. A nőgyelet a ruhákat vallás-különbség nélkül osztatja ki.

* **Szerencsétlenül járt leány.** Tegnapi délután fél négy órakor egy szegény leány, Keresztesi Róza az Apácza-utcán hirtelen rosszul lett és elesett. A leányon kitört régi betegsége az epilepszia. Természetesen csakhamar nagy nézőközönsége volt, a nélkül azonban, hogy a szerencsétlenül valaki segíteni próbált volna. Még szerencse, hogy egy nő megismerte a leányt a ki azután az anyjáért ment s őt hívta oda. Rendőr is érkezett a helyszínre, azonban orvos nem. A szerencsétlen anya egyedül ápolta gyermekét, nem akadt senki sem, a ki neki segített volna, vagy orvosért sietett volna. Több mint egy fél óráig feküdt a leány a hideg földön eszméletén kívül, egészen össze zöldült-kékült, míg végre egy öreg nő ment el és kocsihozott, a melyen aztán bevitték a leányt a kórházba, a hol aztán már gondos ápolás alá vették. Az orvosok reménylik életben maradását, ha csak a földön fekvés nem okoz valami nagy bajt, a mi pedig valószínű, mivel a leány a hideg földön nagyon sokáig feküdt.

* **Feledékeny szolgál.** Tegnapi rendőrségnél R e i c h Antal helybeli kereskedő panaszt tett, hogy őt szolgálja meglapta. Nevezett kereskedő mint mindig úgy e hónap első napján is átadott szolgájának Mócz Tógyernek 200 frtot, hogy azt vigye az E m i l i a malomba s azt fizesse be számlájára. Mócz Tógyer azonban a pénzt nem vitte el s mivel R e i c h tökéletesen megbízott benne nem is kérte tőle az írást. Csak tegnap sült ki a turpisság a mikor nevezett kereskedő a malomba nagyobb bevásárlást akart eszközölni. akkor kérték, hogy előbb fizessen fenn lévő számlájára valamit, Reich eleinte bizonyítani akarta, hogy ő küldött pénzt s mikor hiába keresték a fizetést s annak semmi nyoma sem volt, akkor azután a dolgot feljelentette a rendőrségnek, még tegnap sikerült elfogni a tettest a ki azonban azt mondja, hogy a pénzt a boltban felejtette. A rendőrség Mócz Tógyernél házkutatást tartott, azonban ott pénzt nem lehetett találni. A rendőrség a szolgát átkísértette az ügyészséghez.

* **Elgázolás.** Tegnapi délután öt órakor a Fő-utcán egy ló megvadult s egy fiatal aszszonyt elgázolt. — A szerencsétlenség úgy történt, hogy M ü l l e r Salomon péküzlete előtt állott egy pékkocsi üresen a kocsi a lo-

vat magára hagyta. A ló nem tudni miokból megvadult s vágatva rohant végig a főutcán, míg végre a Bazár-szorosban egy asszonyt elütött a ki karján s kezén súlyos sebeket szenvedett. A kocsist az eljött rendőrök felkísérték a rendőrségre, miután azonban Feldmann Abrahámné panaszos a kocsissal ki egyezett, a kocsist szabadon bocsátották.

* **Körképek.** Szép számú közönség gyönyörködik a Széchenyi-szálloda bolthelyiségében levő ködfátyolképekben, mely igen hüben mutatja Jézus életét, az orosz császár elleni merényletet, Ő felségét és Erzsébet királynét, a Ring-színház égését, továbbá bővelkedik szép táj- és tréfás képekkel. Valóban érdemes a megtekintésre miért is figyelmébe ajánljuk olvasóinknak.

Lovassy Andor bucsu-estélye.

— Bankett a Zöldfában. —

Lovassy Andor, a »Szabadság« volt felelős szerkesztője tudvalevőleg felköltözik a fővárosba, a hol a nov. 15-én meginduló Mikszáth Kálmán lapjának főmunkatársa lesz.

Az eltávozás alkalmából nagyszámú tisztelői, barátai, volt tisztviselő társai pompás társasvacsorát rendeztek tiszteletére tegnap este a Zöldfa nagytermében.

Az estélyen városunk előkelő közönsége, továbbá Nagyszalontáról többen vettek részt.

A gazdagon terített patkó alakú asztalok körül helyet foglaltak Lovassy Andoron kívül: Sipos Orbán, dr. Bulyovszky József, Schöplín Ágoston, Rádl Ödön, Szemes Imre, dr. Adorján Ármin, Nyiry György, Láng József, dr. Bodor Károly, Molnár Lajos, dr. Hoványi Géza, Radó Ignác, Gábel Jakab, Jerzsák István, Keszthelyi Zoltán, Balázsházy Iván, Hranyczy Károly, Wallner Ödön, Pálly Lajos, Ertsey Zoltán, Ertsey Kálmán, Krüger Viktor, Huzelle Gyula, dr. Moskovits József, Busch Dávid, dr. Várady Zsigmond, Mózes Imre, Náményi Lajos, Potássy János, Sarkadi Ignác, Löwy Márton, Löwy Miksa, Kelen Béla, b. Chappon Samu, Leszkay András, Kiss Dávid, Oláh J. sergesi jegyző, Práter Imre, Adorján Emil, Réz Mihály, dr. Geszti Sándor, dr. Berkovits Miklós, Nyiry Béla, Zilahy Gusztáv, Gonda László, Papolczy Ferencz, dr. Miskolczy Ferencz, Fráter András, Halász Lajos, Fehér Dezső, Szathmáry Zoltán, Márton Manó, Szüts Dezső, Vidosits Gyula, Kerényi Miklós, Tamás József stb. Nagyszalontáról Czeilik György, Bonczos Mihály, Csete Mihály, dr. Batogh Elek.

Először Rádl Ödön, a Szigligeti Társaság elnöke szólalt fel. A mai kort mint a nagy átalakulások idejét jellemezte. Szépen kifejtette hogy ma mindenki nagy ember akar lenni. Lovassyt ugy emelte ki, mint aki első sorban csak ember, becsületes, jellemes. Fájjalja távozását, de mégis örül mert tudja, hogy munkáját el fogják ismerni s tehetségének tág-tér nyílik a fővárosban. Kívánja hogy igaz meleg barátság környezze a fővárosban is. Boldogulására, reményei teljesülésére és törekvésének teljes sikerére ürti poharát.

Keszthelyi Zoltán a megyei tisztikar nevében szép pohárköszöntőt mondott, éltetve kollegájukat.

Halász Lajos Lovassy Andortól, mint szerkesztőtől, mesterétől bucsuzik. Jól ismeri a Lovassy kiváló tulajdonságait, bizik annak fényes karrierjében; de mert hite, hogy Lovassy boldog csak úgy lesz, ha az elismerés virágos koszoruját a szeretet repkénye fonja körül, kívánja, hogy új működési körében discsőséges szeretet legyen pályabére.

Lovassy Andor szépen fejtegette a hírlapírói pályát, mely szerinte nem hálátlan. Itt stréberséggel, protekcióval nem lehet emelkedni. Az újságírónak a jóindulat a legszebb fegyvere. Ez volt ő előtté mindég. Rajongott a közérdekért. Nagyvárad közönségét éltette.

Fehér Dezső azt tanulta Lovassytól, a mi az újságírónak a tehetségen kívül szükséges: a tapintatot, modort. Az újságírók fájjalják Lovassy távozását, mert vezérük volt. Elteti Lovassyt, mint tanítómesterüket.

Dr. Várady Zsigmond remek, élénken

megtapsolt beszédében fejtegette, hogy Lovassy itt hagyja a kényelmes hivatalát, hogy egész törekvésével, ambíciójával a haladás, az összeség érdekét szolgálja s a szabad foglalkozásnak szentelje életét.

Dr. Miskolczy Ferencz Lovassy nejről emlékezik meg, ki részt vesz örömeiben, bánatában, reményeiben, csalódásaiban. E szóval köszönti Lovassyt: Salve!

Dr. Balogh Elek a szalontaiak nevében bucsuzott Lovassytól.

Dr. Bodor Károly szellemeesen remiszcentiákat említett fel s Rádl Ödönt, a Szigligeti-Társulat elnökét éltette.

Dr. Bulyovszky József arra kérte Lovassyt, hogy új hatáskörében legyen jóakaró pártolója Nagyvárad város ügyeinek.

Sipos Orbán hazafias eszméitől duzzadó beszédben, a magyarfaj eszméjét fejtegette. Mint ennek záslótaróját éltette Lovassyt.

Lovassy ígéretet tett, hogy mindég szívén fogja viselni Biharmegye és Nagyvárad érdekeit. Bulyovszky polgármesterért ürtette poharát.

Dr. Adorján Emil homoros, szellemes tósztan buzdította dr. Várady Zsigmondot a nősülésre. Leendő feleségét éltette.

Halász Lajos a szalontaiakat köszöntötte fel.

Az est folyamán Szabolcska Mihály, a jeles poéta, Pálffy Antal Szegedről, Szikszay Lajos Nagyszalontáról és még többen táviratilag üdvözölték Lovassyt.

A társaság késő éjjelig együtt maradt Hamza Miska kitünő zenéje mellett.

Czeplédy Sándor pompás ételei és italai elismerést vívtak ki.

Öngyilkos községi jegyző

Századunknak irtózatosa büne az öngyilkosság most ujabbán ismét felütötte fejét s alig van nap hogy valaki önkézével véget ne vetne életének.

Az embernek egyrésze hamar megunva az életküzdelmét s fáradságait, nem remél egy jobb jövőben hanem önmaga ellen támad.

A legutolsó öngyilkosság is azt bizonyítja. Egy erős, élte delén levő ember eldobta magától az életet, mert ez neki nehéz volt s árván apátlanul hagyta hat gyámoltalan leányát és özvegyét.

Az öngyilkosságot tegnap éjjel követte el Nagy Sándor hegy-köz pályai-i jegyző a ki a gyilkos revolverrel egyszer halantékon lőtte magát s rögtön szörnyet halt.

Az öngyilkosságnak az oka az volt a mint ezt a hátrahagyott levelek, de meg a körülmények is igazolják, hogy nevezett jegyzőt mivel nagyon elbetegedett a vármegye nyugdíjazta s helyette ideiglenesen ki is küldött egy helyettesét.

Nagy Sándor nagyon a szívére vette ezt s betegsége is mindinkább súlyosbodott úgy, hogy végre is az öngyilkosságra gondolt.

Tegnap végre megérkezett a helyettes a faluba, a ki át is vette azonnal a hivatalát.

A jegyzőt nagyon váratlanul érte ez a dolog ő még remélte, hogy legalább néhány hónapig viselheti még hivatalát s megijedt a nyomortól és a feletti félelmében folyamodott a revolverhez.

Nagy Sándor még este megvacsorázott s aztán szobájába vonult s ott készült a halálra.

A család azt látta, hogy már lefeküdt s mindenki nyugalomra tért de úgy három óra tájban egy lövésre riadt fel az egész ház.

Mindenki igyekezett megtudni a lövés okát s legelőbb is a jegyző szobájába mentek s ott találtak a jegyzőt a földön fekvő a fejéből ömlött a vér.

A szerencsétlen jegyző nem kinlódott sokáig, mert a golyó az agyvellőbe hatolt s azonnali halált okozott.

A jegyző haláláról értesítették a csendőr-

séget, mivel azonban a halál oka kétségtelen, nem fogják felbontozni.

A szerencsétlen jegyzőt csütörtökön délelőtt 11 órakor fogják eltemetni a hegy-köz pályai-i sírkertben.

EGYESÜLETEK.

Erzsébet-estély. A biharmegyei nőgyelet évenként szokásos Erzsébet zeneestélyét e hónap 18-án tartja a Sasban. Az estély minden évben találkozója Nagyvárad előkelő közönségének s felér bármely pompás farsangi mulatsággal kedélyesség s bármely tekintetben. Az estélyre már szétküldték a következő meghívót: A Biharmegyei és Nagyvárad Nőgyelet Erzsébet-árvaháza javára 1897. évi november hó 18-ik napján a »Fekete Sas« fogadó termében a cs. és kir. 37-ik gyalogezred zenekarának közreműködése mellett táncszal zenekartól zeneestélyt rendez. A zeneestély 8 órakor veszi kezdetét és felteríték mellett a katona zenekar hangversenyt tart. — 10 órakor táncz. Belépti díj személyenkint 1 frt. Felülfizetések a jótékony cél javára köszönettel vétetnek shirlapilag nyugtáztatni fognak.

SZINHAZ ES MŰVESZET.

A kolozsvári nemzeti színház szubvencziója.

A »Nagyvárad« és lapunk tegnapi számában dr. Barabás Béla orsz. képviselőnek Leszkay András szinigazgatóhoz intézett levelében közölték tárgyában kiküldött tudósítónk a legilletékesebb egyéntől: Bölöny József intendánstól a következő felvilágosítást szerezte be:

Dr. Barabás Béla levelében közölt azon hirrel szemben, hogy a 40,000 frt állam segélyből egy szó sem igaz, fenntartja Bölöny József intendáns, hogy a kolozsvári nemzeti színháznak valamint a multban, ugy jövőre nézve is 40,000 frt évi segélye volt és lesz; csak hogy azt a körülményt Barabás Béla orsz. képviselő — ugy látszik — nem tudja, hogy a 26,000 frt évi állami segélyen felül évenként 14,000 frt évi segélyt élvez a kolozsvári nemzeti színház a királyné magán pénztárából.

Ezen 40,000 frt évi segélyből a multban 10,000 frt visszatartott az elköltött színházi alap visszapótlásául, 4000 frt pedig a vállalkozó igazgató tényleg csak 26,000 frtot kapott kezeihez.

Mivel azonban azon bizonyos színházi alap már legnagyobb-részben visszatérített, sőt 20,000 frt készpénzzel is rendelkezik, ezen alap további növelését most már nem látván szükségesnek a belügyminiszter, az állami kezelés behozatalával 1898 ápril 1-től kezdve ezen eddig visszatartott 10,000 frtot is a színház céljaira, az intendáns rendelkezésére fogja bocsátani, mivel az állami kezelés életbeléptetésével a színházat nagyobb kiadás fogja terhelni. Csakis ezen feltétel mellett vállalta el Bölöny József intendáns a kolozsvári nemzeti színháznak állami kezelés melletti vezetését.

A »Nagyvárad« azon hírével szemben pedig, hogy a kolozsvári nemzeti színháznak Bölöny József csak intendánsa, tényleges igazgatója azonban Megyeri Dezső és így abból azon következtetésére, hogy nem államossított kolozsvári nemzeti színház tagjaiból álló társulat, hanem Megyeri Dezső vállalkozó igazgató jönne át Nagyváradra, Bölöny József intendáns firmája alatt, — a leghatározottabban kijelentette az intendáns, hogy Megyeri Dezsőnek, mint vállalkozó igazgatónak szerződése és jogköre a színház államossításával 1898. ápril 1-jével megszűnik és így Bölöny József intendáns az általa szervezendő államossított kolozsvári nemzeti színház tagjaival óhajt Nagyváradra jönni, saját felelősségére és saját garanciájára.

Igy tehát a »Nagyvárad« azon hire, hogy a kérdés többé nem az, miszerint Bölöny vagy Leszkay, hanem Megyeri vagy Megyeri, illetékes helyről megvan czáfolva és így a csütörtöki közgyűlésen a fölött fog dönteni a törvényhatóság, hogy az államossított kolozsvári

nemzeti színháznak vagy Leszkay aradi társulatának adjon-e játszási engedélyt.

A fentti hiteles értesülés egyuttal megczáfolja a lapunk tegnapi számának távirati rovatában közölt azon aradi sürgöny tudósítást is, mintha a kolozsvári színháznál tavasztól kezdve a jog *Megyrié* lenne s *Bölöny* József *Megyerivel*, ez utóbbi elhallgatása mellett, pályázna a nagyváradi színi évad elnyeréséért.

Igazságszolgáltatás.

Az elsikkasztott ló. Tegnap a helybeli törvényszék bünyenítő ügyosztálya igen érdekes esetet tárgyalt. Gligor egy lovat vett huszonnyolcz forintért Mondru Péter és Mugar Mojszától s miután nem volt nála pénz, azt igérete, hogy két hét múlva kifogja nekik a lóárát fizetni.

Két hét múlva a két eladó csakugyan el is ment Novákhhoz a pénzért a ki a vételárból le is fizetett tizenöt forintot s a többi pénzről kötelezvényt állított ki.

Mig bent a szobában Mugar Mojszi Novákkal a kötelezvényt csinálta addig Mondru Péter kiment az istállóba s ott felült a lóra s vele elvágottatott úgy hogy mikorára ketten az ügyelet elkészítették Mondru akkorára már túl volt a határon.

Mig Novák a lovat kereste addig Mugar Mojszi a kötelezvény és pénztársaságban oldott kerekét, úgy hogy mire Novák visszajött a szobába akkorára már nem volt sem pénze sem lova.

A dolog természetesen nem maradt annyiban, hanem a káros mindkettőjüket feljelentette, így került az ügy a törvényszék elé.

A tegnapi tárgyaláson a két ember mindenképpen szépitgetni akarták a dolgot s Mugar Mojszinak sikerült is magát tisztázni, mert mint ő mondta, neki nem volt tudomása Mondru távozásáról, azonban Mondru hiába mentegette magát ő semmiképen sem tudta magát tisztázni s így a törvényszék őt lopás vétségeért egy házi fogházra s a költségek megfizetésére ítélte.

Az ítélet ellen felebbeztek,

TÁVIRATOK.

Majláth püspök elítéltetése.

Komárom, nov. 9. (Saj. tud. táv.) A komáromi járásbíróság Majláthot a kih. bünt. törv. 53. szakaszába ütköző vallás elleni kihágásért 25 frtra, a 21. szakasz figyelembe vételével elzárás helyett további 25 frtra ítélte és elmarasztalta 44 forint 40 kr. perköltségben is. Majláth püspök és az ügyész megnyugodtak. Majláth a bírságot lefizette.

A fiumei kormányzó kinevezése.

Budapest, nov. 9. (Saját tud. táv.) A félhivatalos B. T. jelenti, hogy a fiumei kormányzói állást legközelebb betöltik.

A meczáfolt osztrák miniszter.

Budapest, nov. 9. (Saját tud. táv.) A »B. H.« holnapi számában azon érdekes hirt jelenti, hogy a magyar kormány jegyzéket intézett az osztrák kabinethez, amelyben kijelenti, miszerint Bilinsky legutóbbi állításai nem egyeztetettek össze sem a törvények megfelelő rendelkezéseivel, sem a két kormány között létrejött megállapodásokkal. Jósika miniszter ezért ma ő Felségénél kihallgatáson volt.

A püspöki konferenciához.

Budapest, november 9. (Saj. tud. táv.) A legilletékesebb helyről vett értesülésünk szerint, téves a lapokban közölt az a hír, mintha B u b i c s Zsigmond kassai pü-

pök szombaton és hétfőn nem vett volna részt a püspöki konferencián, holott ő mind a két napon résztvett az értekezleten.

A román király Sturdza miniszterelnöknek.

Budapest, november 9. (Saját tud. táv.) Szent Demeter ünnepe alkalmából a román király Sturdza Demeter miniszterelnöknek üdvözlő táviratot küldött.

Fejedelmi bőkezűség.

Lőcse, november 9. (Saj. tud. táv.) Hermann Gusztáv helybeli gazdag polgár 100,000 forintot adományozott evangélikus árvaházra, 100,000 forintot közkórházra, 20,000-et egyházi czélokra, 5000-et közutakra és 500 forintot a helybeli nőegyletnek. Bizony nagy szó egyszerre közel negyed milliót jótékonyczélra adni.

Leköszönt pénzügyi igazgatók.

Budapest, november 9. (Saj. tud. táv.) Iloneszki és Scipio gróf, a krakói kölcsönös biztosító társaság igazgatói, valamint helyetteseik Lisowski dr. és Paszkowski dr. lemondtak állásaikról. Az igazgató tanács nov. 25-én tartandó ülésén fog e lemondások elfogadásának ügyében végleges határozatot hozni.

A venezuelai pénz-szükség.

Budapest, november 9. (Saját tud. távirata.) A délamerikai Venezuela köztársaság fővárosában, Caracaoban a fenforgó nehézségek miatt a kormánytisztviselők fizetését 30%-kal leszallítják. A Carenero-vasut és a hajózási társaság beszüntették a forgalmat. Ugy hírlik, hogy ezt a vasutat eladják. Várva várják, hogy Andrade átvegye az elnökséget.

Deront a new-yorki börzén.

Budapest, november 9. (Saj. tud. táv.) A mai new-yorki értéktőzsdén ismét jelentékeny liquidatiók történtek, úgy mint a múlt pénteken. Az árak ma erősen estek, ami részben az Egyesült-Államok és Spanyolország viszonyáról elterjedt hírekkel áll összefüggésben. Délután az árak ismét emelkedtek.

Ostromállapot Rio de Janeiróban.

Budapest, nov. 9. (Saját tud. táv.) A braziliai kormány szilárdul el van határozva, hogy a lázadók ellen teljes eréllyel fog eljárni. Őt ellenzék csatlakozott a kormányhoz. Elővigyázat czéljából a kormány, minthogy a kongresszus szabadságon van, rendeletet adott ki, amelyben a nicheroi kerületet ostromállapotba helyezi.

A liberalisok győzelme Berlinben.

Budapest, november 9. (Saj. tud. táv.) A berlini városi képviselő-kollégium harmadik osztályának pótválasztásainál öt liberálist és négy szocziáldemokratát választottak. Őt helyen szűkebb választást kell tartani, amelyekben öt liberális, négy szocziáldemokrata és egy polgárpárti jelölt vesz részt. A liberálisok egy mandátumot hódítottak a szocziáldemokratáktól. Az ujon megválasztott szocziáldemokraták között vannak Singer és Stadthagen képviselők is.

A dél-afrikai lázadó főnökök büntetése.

Budapest, novemb. 9. (Saj. tud. táv.) A Becsuana-tartományi törzsfőnökök ellen folytatott tárgyalást, akiket a felkeléssel vádoltak, tegnap Fok-városban befejezték. A lázadók beismerték bűnösségüket és 2—6 évig terjedő fogságra és kényszermunkára ítéltettek.

Zavarok Dél-Amerikában.

Budapest, nov. 9. (Saját tud. távir.) A »Times«-nek jelentik Rio de Janeiróból tegnapi kelettel, hogy ott három ellenzéki lap szerkesztőségét szétrombolták. Azt hiszik, hogy a pénteki büntett ezeknek a lapoknak a kormány ellen intézett heves támadásainak a következménye volt. Moraes elnöknek a szándéka a kongresszust felkérni, hogy harmincz napra ostromállapotot mondjanak ki.

KÖZGAZDASÁG.

TÓZSDE.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Gabonatőzsde.

Készáru buzában az irányzat gyenge volt és 12,000 mm. forgalom mellett árak 10 krral alacsonyabban jegyeznek.

Határidők.

Határidőben az irányzat gyenge.

Budapest, nov. 9.	
Buza őszre	12.07
Buza tavaszra	11.98
Tengeri	5.45
novemberre	4.70
Rozs őszre	8.75
Zab őszre	6.52

Értéktőzsde.

Az irányzat nyugodt.

Budapest, nov. 9.	
Osztrák hitel	353.20
Magyar hitel	386.50
Allamvasut	334.75
Déli vasut	83.—
Rimamurányi	253.75
Magyar jelzalog	274.—
Magyar leszámítoló	251.—
Villamos vasut	284.50
Salgótarjáni	615.—
Iparbank	101.50
Budapest közuti	384.50

Hivatalos arfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1897. november 9-én.

Magyar aranyjaradék 4%	121.75
Magyar koronajaradék	99.75
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	121.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101.—
Magyar helyi vasuti államkötvény 1876-78	120.50
Mag. földterhermentesítési kötvény 4%	97.75
Latin évi jog megváltási kötvény	101.10
Forrástulajdon földterhermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyermény sorsjegy-kölcsön	155.—
Ti. saza. ályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	140.—
Osztrák jaradék papírban	102.—
Osztrák jaradék ezüstben	102.—
Osztrák jaradék aranyban	123.—
Osztrák korona jaradék	101.50
1860. osztrák államsorsjegyek	143.50
Os trák magyar bankreszvény	950.—
Magyar hitelbank részvény	386.25
Osztrák hitelintézeti részvény	353.—
Páris vista	334.50
20 márkás arany	952.—
Német birodalmi márka	58.77 1/2
London viste	119.75
Páris vista	47.45
20 márkás arany	11.74

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Dr. THÚRY KÁLMÁN

ügyvédi irodája **Nagyváradon, Fő-utca,** (Bazárszoros), **Guttman házban.**

Biharvármegye legolcsóbb központi női-felöltők

Kérem
a cégére vigyázni!

ÁRUHÁZA.

Kérem
a cégére vigyázni!

MÁRKUSZ JÓZSEF

Nagyvárad, Zöldfa-utca elején.

321 6-10

Hölgyeim!

Mindenkinek saját érdekében áll áruházamat meglátogatni mielőtt szükségletét fedezné, hol roppant választékban az újdonságok megérkeztek. Női és gyermek felöltők meglepő olcsó árakban *külön berendezett próba termék.* Vidékre kívánatra képes árjegyzékek és kelme minták bérmentve küldetnek meg.

1 drb. kabát szép síma posztóból 5 frt 25 kr.	Crull kabát csinos zsinórzattal 9 frt.	Ullrich kabát igen csinos alású divatos zsinórzással selyemmel bélelve 14 frt	Gyermek kabátok legcsinosabb állásokban 4—12 frtig.
Csinos kétsoros kabát 6 frt 50 kr.	Párizsi újdonság, Toln kabát legújabb zsinór díszszel 11 frt.	Cleopatra elegáns mutatós kabát, izléses betűzéssel 15 frt.	Gyermek köpenyegek Gallérral . . . 3—7 frtig Empir . . . . 4—9 frtig
Feltűnő elegáns kabát 7 frt 50 kr.	Amelie, zsinórozott selem béléssel 12 frt 50 kr.	Menotti elegáns kabát divatos zsinórzással legdivatosabb színekben 16 frt.	Tibet és szörme gallérok bámulatos olcsó árakban.
Igen divatos téli kabát 8 frt 50 kr.	Keau kabát a szélén izlésesen zsinórozva 12 frt.	Luther kabát 17 frt 50 kr. Trilby kabát 22 frt.	Bundák és félradok legolcsóbb bevásárlása.

Szives tudomásul!

A nagyérdemű közönségnek a bevásárlások megkönnyebbitésére havi és heti részletfizetést rendeztem be mindennemű férfi és női divatszickekre minden túlfizetés nélkül.

Vászonneműek:		Schiffonok:		Asztalneműk:	
1 vég jó minőségű esoda vászon	30 rőf 3.40	1 vég jó minőségű spanyol schiffon . .	4.98	Egy 6 szem. damast teríték	2.50
1 vég jó » Rumburgi »	30 rőf 5.50	1 vég jó » Chinai »	5.75	Egy 12 » » » »	5.—
1 vég jó » » »	30 rőf 6.50	1 vég jó » Tokió »	6.25	Egy 6 » színes készlet	1.50
1 vég jó » Honi »	30 rőf 5.90	1 vég jó » Scroll »	6.50	Egy 6 » ajour »	4.—
1 vég jó » Iris »	30 rőf 7.90	1 vég jó » Tigris »	6.95	6 drb amerikai türölköző	2.40
1 vég jó » Szepességi »	30 rőf 5.25	1 vég jó » Damast gradl	6.60	6 drb damast »	2.—
1 vég jó » » »	30 rőf 6.25	1 vég jó » valódi Damast gradl	9.80	6 drb szepességi »	2.65
1 vég jó » Lepedő »	3/4 8.40	1 drb. Takács szövött derekalj	2.50	6 drb bojhos színes türölköző	3.85

Szenzáció! 1 drb 2 személyes 5 zsinóros selyem paplan paplan paplan 6.50

1 téli angol ruha kelme teljes ruhára való 1.40. 1 teljes himalaja ruha 2.50 1 teljes angol ruha 3 frt. 1 különleges divat 4.25	Francia és angol kelmékben különlegességek. Fekete szintartó gyapjú kelmék gyári áron alul. Flanelek 20 krtól.	Fehér és krém kelmék leszállított árban. Mintázott angol blous bársonyok 55 kr. Bársonyok dus választékban.	Színes selymek 35 krtól Fekete div. selymek 85 » Színes plüschök . 85 » A legújabb díszneműkben nagy választék.
--	--	---	--

Flanel takarók 2000 drb választékból legújabb minták 1.80.

Divatos mosó barchet jó színekben 14 kr. Francia barchettek meglepő mintázattal tartós színekben 24 krtól feljebb.	Feh. pique barchet gyönyörű mintázattal 21 krtól feljebb. Fehér Schnürl barchet 30 krtól feljebb.	Igen jó meleg flanel alsószoknya 1 frt. Flanel alsónadrág 75 kr Szatén alsószoknya flanel béléssel alól himzéssel 3.25	Igen jó minőségű férfi meleg alsó ing 90 krtól feljebb. Ugyanolyan alsó nadrágok pölyhös belzettel 90 krtól feljebb.
---	--	--	---

Foulard szatén olcsóbb mint bárhol, 10 kr. méterje.